

Gençliğin

Musikî Terbiyesi

İ. Semahaddin CEM
(Viyolonist)

İlkemizde, Türk gençliğine musiki terbiyesi vererek gençliğin bedif zevk ve duygularını yükseltebilmek, başka memleketlerin kendi bünyelerindeki çalışmalarından daha fazla ve kesif çalışmalara ihtiyaç gösterir.

Bizde bir genç, en küçük yaşlardan itibaren, bir kaç çeşit musiki işitir. Kundakta iken kulağına söylenen sözde ninni, hiç bir melodik değeri olmayan mânâsız sözlü bir garibedir. Sonra tek sesli alaturka şarkılar devri başlar ve bunu caz şarkuları, iç gıcıklayıcı dans havaları takip eder. Yüksek seviyedeki san'at musikisi eserlerini duymağa ve az çok zevk almağa başladığı zaman ise artık iş işden geçmiştir. Genç, çok defa «niçin bir saz öğrenmedim?» diye hayıflanarak üzülür. Şahsen daima raslamış ve teklifler karşısında kalmışumdur. Yaşları yirmiye bulmuş veya yirmibeşi aşmış gençler benden musiki öğrenmek, keman dersleri almak hevesine düşmüşlerdir. Bunlara, artık ciddi musiki tahsili yapma ve klâsik âletleri etüd etme çağlarını maalesef aşmış olduklarını bildirmek onlar kadar beni de üzüyordu.

Umumî gençlik kültürü dâvasında güzel san'atların da yapıcı ehemmiyet ve değerini kabul ederek tatbik safhasına geçinceye kadar bu üzüntüler ve şikâyetler kesilmeyecektir. Bugünkü âileyi ucuz ve kolay zevkler tesiri altına almıştır. Çocuklar da böylece disiplin dışı bir havâilik içinde bedî terbiyeden hemen tamamen mahrum hâlde büyümektedir. Mekteplerdeki san'at tarihi derslerinin semeresiz kalışını evvelâ bu yetişme tarzında aramak lâzımdır.

Türkiyemizde iki ayrı musiki dünyası bir arada mevcuttur ve bunlar birbirleriyle mücadele etmektedir:

- A. Tek sesli musiki.
- B. Çok sesli musiki.

Birincisi, Hazreti Âdemdenberi gelen her kavimde, her millette, her toplulukta, dünyanın her bucağında mevcut olmuştur ve hâlen de vardır.

İkincisi, basit târihiyle, tek sesli, musikideki yeknasaklığı gidermek ve onu bir zor san'at hâline getirmek için fizik kanunlarına göre meydana getirilmiş ve yüksek kültüre dayanan bambaşka bir san'attır. Birine musiki dilinde «monofoni», ikincisine «polifoni» denilmiştir. Her iki tarzın mensupları yurdumuzda hiç geçinemezler ve bu geçimsizlikten en ziyade millet zarar görür

Pek tabii ki genç nesiller de bu fatsız ve münasebet-siz mücadelenin tesiri altında büyüyünce onları hafif ve hoppa zevkler daha fazla meşgul etmeğe başlarlar. Yüksek kabiliyetli gençler de kalabalıklar arasında kaybolup gider.

Orta tahsil müesseselerinde, orta mektep ve lise-lerde hâfızayı yoracak şekilde çocukları «bilgi anbarlığı» durumuna getirmekten ziyade, milli kültür başta olmak üzere, umumî bilgileri daha pratik (ameli) usullerle sunma yoluna gitmeli, bu arada da yağlı-boya resim dersleri ile umumî musiki san'atına daha geniş yer ayırmalıdır. Çocukların san'at zevklerini baba ve anneler de anlayışla karşılar, yardımcı olurlarsa bedii terbiye daha küçük yaşlarda talebeye kolayca verilebilir. Çocuklara tiyatro ve sinema gibi tamaşa zevklerini vermekten daha çok, resim ve musiki san'atlarının esaslarını öğretmek onları sergilere ve konser salonlarına çekmeğe ehemmiyet verilmelidir.

Bir misalle durumu açıklayalım:

Meşhur Cincinnati Senfoni Orkestrası her mevsim 200 den fazla konser vererek 60 radyo istasyonunda da musiki neşriyatı yapar. 1918 yılındanberi her yıl devamlı olarak halk için ve gençlere mahsus seri konserler verir, mekteplerde ve halk sahnelerinde çalar. Her yaşa göre tertiplenen programları her sene yetmişbin çocuk zevkle tâkib eder..

İlim ve kültür, güzel san'atlarla tamamlanır. Şan'at bilgi ve terbiyesi olmayan ilim ve kültür, zevksiz ve mânasız kalır.

Eskiden hemen her evde, o günün zevklerine ve âile şartlarına göre, ut, kanun, ney, tanbur, keman gibi sazları çalanlar bulunur, bu sazlar o devrin şarkılarıyla birlikte öğrenilir ve öğretilirmiş. Sultanlara kadar herkes bir güzel san'at neviyle meşgul olurmuş. Sultan Abdülmecid ve ondan sonraki saray erkânı piyano, keman, arp gibi sazlar çalarlardı. Sultan İkinci Abdülhamid musiki âşığıydı. Liszt ve Vieuxtemps gibi büyük virtüözler İstanbulda sarayda konserler vermişlerdi. Bugün radyo, pikap, teyb gibi fennî icatlar Türkiyede musiki tahsili hararetini hayli azaltmış ve hızı yavaşlatmıştır. Lâkin başka diyarlarda bu icadların fazla tesiri olmamış, bir taraftan yeni konservatuarlar açılabilmiştir.

Bugün mekteplerimizde gençlik kütüphanelerinin yanında, hiç değilse derece derece, başlıca şehirlerin ilerigelen ortaokul ve liselerinde «diskotek» denilen plâk dolapları kurmalı, haftada bir defa sâdece gençlere mahsus olmak üzere konferans salonunda izahlı ve tahlilli musiki saatleri tertiplemelidir. Musiki öğrenmenin iki yolu vardır:

1. Etüd etmek,
2. Dinlemek.

Eski Türk musikisinin koro'lu şâheserlerini de bu diskotekte bulundurmak ve anlatarak dinletmek şarttır.

Nazarî musiki derslerinde bizim İmparatorluk musikimizin başlıca şahsiyetlerinin hayat ve san'atlarını anlatmak icab eder. Modern türk bestakârına bu eski şâheserler ve folklor musikisi, kompozisyon malzemesi olmuştur. Türkistan, Azerbeycan, İran

ve Irakdan Mısıra, Balkanlardan Macar ovalarına ve Avusturyaya kadar Türkün İmparatorluk musiki sanatı asırlarca hâkim olmuş ve tesir etmiştir. O kadar ki, bu tesiri Mozart ve Beethoven'de bulmak hiç de zor değildir. İşte bin yıllık Türk müslüman medeniyetinde ciddi ve vakarlı musikinin ehemmiyetini bugünkü gençlere anlatmak millî bir vazifedir. Bunun yanında polifonik musikinin anahtarları, şekil ve kadeleri de kısaca verilecek olursa iyi ve müsbet neticeler alınır. Mekteplerde korolar kurmalı, bu korolar her şeyden önce Türk halk musikisine aid dört sesli aranjman parçaları öğrenmelidir. Tabii bunun için iyi nota bilmek ve okumak icabedecektir. Notalar Konservatuarlardan tedarik olunarak çoğaltılabilir. Her okulda halk musikisi ve Anadolu folklor dansları ekipleri de tesis etmeğe çalışmalıdır. Şimdiki halde, «bale» kurmanın aleyhindeyiz. Ancak bale, millileştirilmesi ve Anadolu kıyafeti esas alınması şartı ile tercih olunabilir. Türk halk milli zevkinde ve literatüründe (çıplak bale) yoktur.

Saz, bağlama gibi âletler yanında mandolin ve mandola grupları da faidelidir. Elektronik sazlar kat'i surette maarif dışı kalacaktır. Caz musikisi ve alafranga hafif şansolar yasak edilecektir.

Büyük san'atkâr Leonardo da Vinci bakınız ne demiş: «Meydana getirdiğin eser seninle birlikte ölecekse, sana böyle bir eser verdirecek tahsilden kaç!».

Gençliği bedii ve ebedi olana bağlamının yollarını, onlara bildirmek ve öğretmek lazımdır.

D İ L E K

Lisana gelsin zerratın, Senin isminle Yâ Râb!
Şakısın bülbül misali gönül zikrin ile Yâ Râb!
Unutsun derdi dermanı, yalnız Sana çarpsın bu
kalb,
Tutuşsun volkan misali, eritsin fâniyi Yâ Râb!

Hayrunnisa ÇİĞDEM